

Чурапчыга күн тахсар!

САҢА ОЛОХ

12+

12+

2020 сыл
Атырдыах
ыйын
4 күнэ
оптуорунньук
№ 56 (11711)

Чурапчы улуунун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • sanaa.oh

а) твердых и жидких б) жидких и газообразных в) твердых и газообразных г) твердых, жидких и газообразных

— НОВОСТИ РЕСПУБЛИКИ —

На территории региона действует 75 природных пожаров

По оперативным данным Авиалесоохраны на территории Якутии действует 75 природных пожаров на общей площади, пройденной огнем 256 971 гектар, при этом площадь активного горения составляет 385,46 гектар. За сутки возникло 2 пожара и 2 ликвидировано.

Органами управления Якутской территориальной подсистемы РСЧС проводится постоянное маневрирование сил и средств. На тушение лесных пожаров за сутки привлекалось 809 человек и 92 единицы техники.

В целях ликвидации потенциальной угрозы от лесных пожаров и для защиты населенного пункта Алеко-Киель в Среднеколымском районе задействована аэромобильная группировка регионального управления МЧС России, в составе двадцати человек. В течении суток проводились работы по встречному отжигу на лесном пожаре.

В случае ухудшения обстановки для защиты населенных пунктов от лесных пожаров на территории Республики Саха (Якутия) в готовности

к применению в г. Якутск находится автотранспортная группировка Главного управления в количестве 70 человек личного состава и 9 единиц техники.

«За сутки площадь пожаров увеличилась на 58,5 гектар за счет увеличения площадей пожаров в обслуживаемой зоне. Сложная обстановка сохраняется на территории Верхоянского, Кобяйского, Среднеколымского, Усть-Алданского и Томпонского районов, где зарегистрировано 46 очагов природных пожаров. Все превентивные мероприятия по противопожарной защите населенных пунктов выполнены. Оборудованы минерализованные полосы, имеются естественные преграды. Основные усилия Главного управления направлены на защиту населенных пунктов, а также на координацию сил и средств задействованных в тушении лесных пожаров»,- прокомментировал Павел Гарин, начальник Главного управления МЧС России по Республике Саха (Якутия).

Проводится непрерывный мониторинг задымленности в населенных пунктах региона. Центром управления в кризисных ситуациях Главного управления МЧС России по Республике Саха (Якутия) проводится моделирование и развитие приближенных пожаров по наихудшему сценарию. В связи с отсутствием осадков, учитывая северо-западный, северо-восточный ветер 4-8 м/с, существует вероятность задымления в 17 населенных пунктов на территории Среднеколымского, Момского, Усть Майского и Томпонского районов.

В связи со сложной лесопожарной обстановкой на территории республики, продолжает работу "Телефон доверия": 8 (4112)-39-99-99.

Ксения РАХМАТУЛИНА,
руководитель пресс-службы
ГУ МЧС России по Республике Саха (Якутия).

— УЛУУСКА — БУКУНИЭРГЭ —

Үөрэххэ уһулуччу ситиһиилэрин иһин набараадаланнлар

В труднодоступном участке Хахыях состоялось торжественное вручение ключей 8 семьям в двух 4-х квартирных благоустроенных домах. Дома построены по программе «Переселение граждан из ветхого и аварийного жилищного фонда».

«В нашем районе это большое событие. Из 104 квартир по всему улусу, которые мы введем в этот год по программе «Переселение граждан из ветхого и аварийного жилищного фонда», восемь первых займут в отдаленном населенном пункте Хахыях. В улусе мы политика поддержки и развития имеем. Мощная мотивация для нас», — сказал глава Чурапчанского района Андрей Ноговицын. В этом году в рамках программы «Переселение граждан из ветхого и аварийного жилищного фонда» будут введены в эксплуатацию благоустроенные квартиры в наслеге 60 квартир. В этом этапе до 2024 года будут введены в эксплуатацию и получат ключи от квартир. Глава улуса также отметил, что в районе продолжается строительство новых объектов и школ.

**Вручены ключи от двух 4-х
квартирных благоустроенных
домов**

Слова благодарности сказала глава Соловьевского наслега Мария Кронникова. Она отметила, что в селах возвращаются молодые семьи, рождаются дети. Благодаря усилиям руководства республики и улуса строительство новых жилых объектов стало локомотивом возрождения и развития отдаленных населенных пунктов.

В конце мероприятия благодарности главы вручены руководителю Дмитрию Захарову, строителям ООО «Амгир», которые первыми в сжатые сроки завершили строительство двух 4-х квартирных благоустроенных домов.

Пресс-центр МО
«Чурапчинский улус».

Быйыл улууспут
оскуолаларын барыта 262
үөрэнээччи бүтэрэн, олох
киэн аартыгар үктэннилэр.
Олортон бастыннара от ыйын
30 күнүгэр улуус дьаһалтатын
мунньахтыыр саалатыгар
"Үөрэххэ уһулуччу ситиһиилэрин
ийин" мэтээл хаһаайыннарынан
бюллулар.

Дойду үрдүнэн бүрүүкээбит пандемиянан сибээстээн, хомойуох иһин, улууспут нэһиликтэрин бастын оскуоланы бүтэрээччилэрэ онлайн-сибээһинэн кыттыыны ыллылар.

Үөрүүлэх чааска улуус баһылыг Андрей Ноговицын быйылгы выпусктары эбэрдэлээн туран, улуус баһылыгын аатыттан 5000 суумалаах сэртификэтинэн үс бастын үөрэнээччини набаарадалаата. Кинини кытары Чурапчы нэһилигин баһылыгын солбуйааччыта Алексей Бурцев, улуустаабы үөрэх саалтатын начаалынньыга Юрий Посельский, Чурапчытаабы гимназия дирижктээ Юрий Слепцов эбэрдэ тылларты эгиттэр.

улсууска аан бастагынан 100 баалы
даана Седалищеваны уонна кинини
ваны чизстээтилэр.

ньга Юрий Посельский мэтээли
н бочуотун кинигатигэр кириэлэрин

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

— ОТТООХУН - 2020 —

ГРАФИК АҢАРА ТОЛОРУЛУННА

Быйылгы оттоохунга улуус үрдүнэн былаан — 39857 тунна. Итинтэн барыллааһын быһыытынан 30850 туннаны оттуур сорок турар. Ардах түспөккө, от үүнүүтэ мөлөһүөр. Сорох сирдэргэ аһына турда Калинин этингээх ардактар түһэн, халпыт сирдэрэ өрүттэн, оту бизэрэллэр. Күн-дьыл сөрүүкээн, оттуурга үчүгэй кэмнэр тураллар.

От ыйын 27 күнүнээби туругунан ходуһаба 694 звено (ол иһигэр 201 механизированнай, 493 механизированнай анаардаах) үлэтиллэр. Барыта 1799 киһи, 910 тыраахтар кыттар. 14015 гектар сир охсулунна, 8962 тунна от охсулунна. Ити былаантан 22,5 бырыһыанын ылар, график 107,1 бырыһыан туолла.

Улуус дьаһалтатын от ыйын 24 күнүнээби 839 №-дээх быһаарыһынан, атырдыах ыйын 5 күнүттэн оттоммокко хаалбыт ходуһалары ким бабарар оттууругар көнүлүннэ. Оттуур звенолары, бириддиһэн отчуттары көбүлүүр сыалтан усулуобуйа ылылынна.

Алексей СЛЕПЦОВ.

№	Наименование	План-задание выполнения севы на 2019 год, тонн	на фактически 2019 год		План-задание выполнения севы на 2020 год, тонн	прогноз	по графику	Выполнено, единиц	Участников, единиц			Участие людей, чел./дней	Фактически скошено, гектар	Фактически подготовлено, тп	% от плана	
			скашивания	мелиорации					всего	механизированный	полумеханизированный				от плана	от графика
1	Алгасарский	1900,0	430	133	1855,0	1200	390	50	46	10	36	105	819	445	24,0	114,2
2	Васильевский	1778,0	274	150	1830,0	1200	384	49	45	17	28	90	639	472	25,8	122,7
3	Болотинский	1895,0	600	310	1812,0	1812	381	39	34	10	24	95	560	464	25,6	121,9
4	Болотинский	3036,0	340	252	3148,0	2100	661	50	32	12	20	72	614	273	8,7	41,3
5	Китовский	1661,0	461	270	1812,0	1812	381	47	34	12	22	125	988	871	48,1	228,9
6	Арылакский	1768,0	181	157	1627,0	1627	342	40	31	6	25	88	490	404	24,8	118,2
7	Мугудайский	2679,0	517	350	2638,0	1800	554	76	47	16	31	106	997	665	25,2	120,0
8	Ожунский	3378,0	555	450	3277,0	2200	688	71	36	15	21	146	1050	650	19,8	94,5
9	Солоньковский	2486,0	490	320	2617,0	2617	550	65	45	12	33	120	465	478	18,3	87,0
10	Сыланский	4315,0	701	333	4580,0	3000	962	97	80	19	61	201	1706	944	20,6	98,2
11	Телецкий	1587,0	384	284	1587,0	1175	333	27	22	13	9	60	718	491	30,9	147,3
12	Хадарский	1791,0	423	178	1907,0	1907	400	49	41	13	28	126	920	400	21,0	99,9
13	Хатоланский	2104,0	430	328	2106,0	1500	412	46	42	10	32	108	915	515	24,5	116,4
14	Ханхытский	1680,0	600	330	1750,0	1400	368	46	35	6	29	101	591	384	21,9	104,4
15	Хонтогонский	3385,0	363	156	3251,0	2500	683	58	51	9	42	107	1461	740	22,8	108,4
16	Чакырский	2271,0	310	190	2305,0	1800	484	64	47	18	29	93	498	367	15,9	75,8
17	Чурачинский	1616,0	405	343	1755,0	1200	369	36	26	3	23	56	590	400	22,8	108,5
Всего по улуусу		39330,0	7666,0	4754,0	39857,0	30850,0	8370,0	910,0	694,0	201,0	493,0	1799,0	14015,5	8962,1	22,5	107,1
							77,1			21%						

— СЭРГЭХ ДЬАҢАЛ —

Кынаттаах пехота
байыастарын чиэстээтиллэр

Быйыл Дойду үрдүнэн "Кынаттаах пехота" ВДВ 90 сыллаах үбүлүүдээх сыла. Аба дойду Улуу сэриитэ сабаланыарыттан күн бүгүнгээнгэ диэри Модун Арасыһыа аармыйатын биір сүрүн байыаннай салаата буолар. Тапталлаах Сахабыт

сиригэн тыһыынчанан хорсун уолаттар, аармыйа генерала, Сэбиэскэй Сойуус Дьоруойа Василий Филиппович Маргелов аатынан ВДВ чааһыгар олохторун сорботун бүүс-бүтүннүү анаан, чиэстээхтик сулууспалаан кэлэллэр.

Бу күнү диригник суолталаан, Чурапчы улуунун бойбуой бэтэрээннэрин түмсүүтүн бэрэссэдээтэлэ Илья Березкин уонна Таатта, Чурапчы улуустарын байыаннай хамыһаарыатын хамыһаара, подполковник Николай Андреев, түмсүү чилиэннэригэр, кынаттаах пехотага сулууспалаабыт бойбуой добоһторугар Вячеслав Федуловка, Иннокентий Прокопьевка уонна Семен Жендринскэйгэ ВДВ 90 сыллаах үбүлүүдээх мэтээллэрин туттардылар.

Түмсүү быйылгы дьылга үтүмэн улэни үйэтиитигэ анаан ыыта сылдьар. Ол курдук бу саас уолаттар Болугур нэһилиэгэр танковай войска хамандыыра, прапорщик Тимофей Максимов олорбут дьэтигэр өйдөбүннүк бэлэни туруорбуттара. Ол кэннэ от

ыйын 1 күнүгэр Чурапчы нэһилиэгэр 1-кы Чеченскэй хампаанньа кыттылааба Роман Ноговицынна анаан, кини аатынан уулуссага өйдөбүннүк бэлэни уонна түөлбө олохтоохторун кытары киниэхэ анаан "Өйдөбүл искибизин" аспытара.

"Бойбуой түмсүүтү үлэтэ-хамнаа сыыйа-баайа ыытыллан иһэр. Онно сүрүн күүс-көмө буолар нэһилиэкпит, улууспут дьаһалталаарыгар махтанабын. Өссө даҕаны инникитин ыкса үлэлэһиэхпит диин эрэнибим. Түмсүү үлэтигэр сүрүннээн суба-ама буолар аба табаарыстарбытыгар Ил Түмэн дьокутаата, саллаас майора Семен Иванович Никитингэ, байыаннай хамыһаарытыгар, подполковник Николай Михайлович Андреевка улахан махтанабыт. Итиэннэ түмсүүтү иһигэр маддаи көх-нэм буолар добоһторбутунан Гаврил Владимиров, Мирон Игнатьев, Савелий Дьячковский, Иннокентий Варламов, Александр Саввин, Руслан Парфенов, Семен Жендринскэй о.д.а. буолаллар. Салгыы үлэбит тэтимэ күүһүрэн иһиэбэ, кэнэбэски ыччаппытыгар ханан эмэ күүс-тирэх буолларбыт диин өйдөбүллээхпит", - диин улуус бойбуой бэтэрээннэрин түмсүүтүн салайааччыта Илья Сергеевич Березкин кэпсир.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

— СЫТЫ БӨПҮРҮОС —

ХАРЫСТАБЫЛЛАХТЫК СЫҢЫАННАҢЫАХХА

Олохпут күннэтэ сайдар. Ол туоһутунан Дьокуускайбытыгар, киин бөһүөлэктэргэ, дэриэбинэлэргэ сана тутуулар олохо киллэриллинэлэрэ, араас болуоссаттар, уулуссалар тулсарыллан оноруллуулар буолар. Балары ыраастык тутуу, көрүү-харайыы, харыстабыллаахтык сыһыаннаһыытык испит буолар. Ыраастык олоруу — чөл олох, доруобуйа мэхтиэтэ.

Быйыл сааскыттан хамсык ыарыы туран, дьон-сэргэ тебурүөннээн мустуута, элбэх киһилээх түмсүүлэр бобуллан турааллар. Ол эрэри биридиилээн дьон, оҕо-уруу айылҕага сылдьыыта биллэн турар, тохтообот. Көрө-билэ сылдьарбытынан, сороһор ити сырылар кэннилэриттэн бөгү-сагы хомуйбат буолуу, ыһыы-тобуу түбэлтэлэр тахсыгалыыллар.

Киин бөһүөлэктиттэн кэрэ-мааны айылҕалаах, киэн туттар Аммабыт кытылыгар айанныыр суолбут кытылытыгар бөх тоҕор сыбаалкабыт баар. Ити аттынан аһан истахха, сайынны сыт-сымар анылылар буолбута ыраатта. Үлэтэ тохтотуллар үһү диэни истибиллэйт ыраатта эрэри, билиннэ диэри бөх-сах итиннэ тобуллар. Умата сылдьыбыттар эрэри чөмөхтүүр, ыраастыыр үлэтэ кыайтарбатах. Өссө кэннэн, улаатан иһэр. Күрүөлэммитэ эрэри, онон-манан алдьанан, көрүүтэ-харайыыта суох турар. Аны бөх тоҕосчулар ити күрүө тас өттүгэр сүөкүүлэр. Атын сири булан итиннэ тохтоотторун курдук дьаһанар, улахан ыстараабы олохтуур, контуруоллуур кэм кэллэ.

Сыһыанар, араас дьаһаллары ыттар бири киэн туттар сирбит П. Е. Барахсанов аатынан пааркабыт

буолар. Итиннэ уруккуттан төһөлөөх элбэх ыһыахтар, түмсүүлэр, ыспартыбынай оонньуулар буолбуттара, өрөгөй-үөрүү барбыта буолуой? Кэлин паарка буолан, былырын сайынна диэри бэркэ үлэлээбитэ. Быйыл көрө-истэ барбытым киирэр ааныттан бөх-сах. Иһирдээ баар киоскага, оннооһор ыллыыр-туойар сцена кэтэбэр, үөһэ баар тыымпы үрдүгэр турар кириэһилэ кэннигэр араас быгыылкалар (арыгы, лиибэ, утахтар) ыһылла сыталлар, сүөһү, сылгы киирэ сылдьыбыт „балиэлэрэ“ бааллар. Былырынна диэри сибэхи опордуллубута билигин дьааһыктара даҕаны суохтар.

Бэйэни көрүнэн ыраастык, чэбдиктик олоруу — хас биридиити эбээһинэһэ.

Владимир КРИВОШАПКИН,
„Сага олох“ уопс.хэр.

— БИЛГЭ —

Атырдыах ыйа хайдах буолуой?

Быйылгы атырдыах ыйын бастагы анаарыгар сайыннылыы куйаас күннэр туруохтара. Аан Дьааһын ыйа сирин дойдутун угуттаан, бэйэтин сылааһынан сыдыаһан, оҕуруот аһа барыта ситэн, сир аһа — отон, моонньоҕон, таллэй өлгөмнүк үүнүөхтэрэ. Бу ыйга урукку курдук улахан хаһык суох. Быйаннаах атырдыах ыйа иһэр.

Өрөбүл күн Ылдьыын Танара күнүн балиэтэбиппит сахаба эмиз балиэ күн — хотуур ортого буолар. Бу күнтэн сөтүөлүүр кэм бүтэр, Ылдьыын күн анаара сайын, күн анаара күһүн балиэтэ. Сиик, туман түһэр. Бу күн ардаба суох этэ, онон норуот билгэтинэн бири нэдиэлэ кураан буолар. Бу күн

билгэтинэн күһүммүт кураан уонна уһуур буолла, хойукка диэри сир-дойду күөх туруоба.

Ийэ сайын от ыйын 22 күнүттэн атырдыах ыйын 17 күнүгэр диэри балиэтэнэр, ол аата сайыммыт өссө да 17 чыыһылаба диэри сайыннылыы күннэр туруохтара. Быйылгы атырдыах ыйа киин улуустарга бастагы декадатыгар кураан, куйаас күннэр туруохтара. Онтон иккис декадага атырдыах ыйын 19 күннэригэр (2-с Ыспааһан) быстах-быстах ардахтаах буолуо, үһүс декадатыгар атырдыах ыйын 27 күннэригэр (3 Ыспааһан) улахан ардах кэлиэн сөл, онон үлэни-хамнаһы үмүрүтэр ардук.

Ойуурга уулаах отон, бааһынаба бурдук буһар. Бурдук хомуурун былдыаһыктаах үлэтэ саҕаланар. Норуотка «бааһынаба куолас баарын тухары — сыралаһан үлэлээ», «Төһөнөн эрдэлигин да сөччөнөн үчүгэй, хойутаатаххына, кураанах куолаһы хомуйуон» дииллэрэ.

Хамсыыр харамай олоһор атырдыах ыйа эмиз эгэлгэ кэм. Сөбүрүү дойдуга кыстыыр көтөрдөр үөрдүүллэр, ыраах суолга бэлэмнэнэллэр, оҕолорун хайдах көтөргө, аһылыктарын булунарга үөрэтэллэр. Кыстааччылар даҕаны түбүктэрэ үгүс. Күн сырдыгын тухары кыһынны олохторун хааччынан, ас хаһаанан сыбыгыһаллар. Хаһынар

хойутаан түһүөхтэрэ, онон сир дойду, Аар тайба балаһан ыйын ортотугар диэри күөх туруоба, дьогдьоот күһүнү кэтэһибит.

Алгыстаах санаалаах айыым
Дьоно,
Сайдам санаалаах сахам дьоно,
Айылҕа эргиирэ сиргэ
Аан Дьааһыны аҕалар кэмэ
Атырдыах ыйа диэн
Сир ийэ отчут-масчут,
Үлэһит сахаба анаабыт кэмэ,
ТУСКУО !!!
КҮНТЭН КӨНТӨСКҮТҮН
ТӨЛӨРҮТҮМЭН!
ЫТАН ЫЛААХХЫТЫН
ЫҤЫКТЫМАН!

ТУСКУЛ.

НОРУОТ ХОРСУН БЫҢЫТА ӨЛБӨӨДҮЙБЭТ

75
КЫАЙЫ!
1945–2020

**Бүгүнкү
балаһаба
Маарыкчаан-
наабы ПО**

Тэрилтэбит туһунан кылгастык

Кизм Арассыйаҕа, Саха сиригэр, Чурапчы улуһугар биир тэрилтэ үйэ туһары үлэли, нэһилиэнньэ кизм аранатын хаһан, норуот биир саамай олоххо наадалаах, күннээҕи олохун кыһалбатын быһааран кэлбитинэн «Холбос» тэрилтэ буолар, онтон тыа сирдэригэр РПС, РПО буолаллар – бу эргизэн тэрилтэлэрэ. Ааспыт үйэттэн саҕаламмыт аты-эргизэн тэрилтэ, үйэ көрдөбүлүнэн, олох сайдыытынан сизгэтэрэн кэллэҕэ, теһетэ улларыбытын, араас ыарахан кэмнэри ааспыттын билигин сааһыра барбыт эргизэн аҕыйах ахсааннаах бэтэрээннэрэ эрэ билэн олордохторо.

Кистэл буолбатах Сэбиэскэй партия эстибитэ сана үйэ рыночнай сыһыаннаһыларын тулуйбатах элбэх тэрилтэ эстибитэ, суох буолбута, аата-суола улларыбыта, үксэ олох хаамытынан чааһынайга кубулуйбута. Билигин улууска уруксу систимэттэн хаалбыт кэлэктивинэй пайдииктаах аҕаардаах ОДКХ, ТХПК, Маарыкчааннаабы ПО бааллар диэтэххэ, сымыйа буолбат курдук.

Чурапчы райпотребсоюзун саамай сайдан, хааччыыы эйгэтигэр мунутаан 900-тэн тахса үлэһиттэнэ сылдьыбыта, аты-эргизэн монополиһа этэ, онтон бу күнтэ Маарыкчааннаабы ПО бастайааннай 195 үлэһитин тутан олорор, сезонно 43 үлэһити, итинэн хааччылааччылар дугабарынан үлэлэтэр. Потребкоопастыҕа 18 маҕаһыннаах, 5 килиэп бэжээринэлээх, 3 уопастыбаннай аһылык тусчукаҕа үлэлиир. Сыллаабы онорон таһаарар совокулнай объёма 359898 тыһ. солк., розничнай таһаар оборота 248325 тыһ. солк., уопастыбаннай аһылык 35176 тыһ. солк. онордулар, 14 нэһилиэккэ. Чурапчы салиэнньэтигэр үлэһиттэр.

Маарыкчааннаабы ПО үлэтин тэтимин ыһкытыбакка, ырыһынак ыар ытарчагыгар бэриммэкэ үлэли олорор, туруулаһар. Биһиги олохтун эдэр, эрчимнээх кэмнэригэр улуус эргизэн сайдарыгар күнү-түнү аахсыбакка, оҕону-урууну хаалларан, очмотообу кэм ирдэбилинэн «дьону үөрдэ сырыттарбыт дьон» принциптээх үлэлээн аастахпыт.

Тэрилтэбит баарын туһары дьон-сэргэ иннигэр үлэни тупсаран, олоху кытта тэнгэ баран иһиэхтэрэ дьон бигэ эрэллээхпит. Аты-тутуу эйгэтэ олус элбэх кириилээх-тахсылаах, бүтэн бизрбэт түбүктээх «ыарахан» үлэ, дьон санаатын табыы, аты-эргизэн хаамыта, тэрилтэ туруга хас биридди киһиттэн, үлэһиттэн тутулуктаабын үлэлээн ааспыт бэтэрээннэр эттэринэн- сииннэринэн биллэхтэрэ.

Улуу Кыайыы 75 сылын эргизэн үлэһиттэрэ үлэһэн үөрэ көрсүбүт буоллахтарына, сэри кыттылаахтары ол ыар кэмнэр содулларынан кыайан тийбэттэр, тэрилтэ 30-ча Аҕа дойдуга. Дьоплус сэрмитин кыттылаахтары бааллара, билинги кэмнэ Чурапчы биир алдьархайын – Хоту көһөрүллү кыттылаахтары 30-тан тахса киһиттэн аҕыйах хаалла. Бу ыарахан кэмнэргэ сэриилэспит, Хоту көһөрүллүгэ сылдьыбыт, суох буолбүт эргизэн үлэһиттэрэ Маарыкчааннаабы ПО мусуойугар сырдатыллан, хас бириддиларын тыыннаах мөссүөннэрэ үйэтитиллэн тураллар.

Аҕа дойдуга Улуу сэриитин кэмигэр

Чурапчы оройуонугар 1939 с. саҕалаан, улахан кураан дьыллар турбуттара. Өрөспүүбүлүкэ салалтата дьону ачыктыаһынан быһыы уустук болууруну быһаарыахтааҕар, Партия КК 1942 с. тохсунньу 6 күнүнээҕи балык булду туһунан уурааҕар олобуран, партия обкома 1942 с. атырдьах ыйын 11 күнүгэр Чурапчы оройуонун 20-40 колхуоһу балык булдугар ыһтар туһунан уураах ылыммыта. Ити уурааҕынан 1942 с. күһүнүгэр оройуон 71 колхуоһуттан 41 колхуос Кэбээйигэ, Эдьигээнгэ, Булуҥна балык бултааһыныгар күөс өттүнэн көһөрүллүбүттэрэ. Кэбээйи оройуонугар тийбит 15 колхуос дьонно рабкооп маҕаһыныттан продсуду суотугар аһаабыттар. 152698 солк. 13 харчы суумалаах аһаабыт иэстэрин туоһулуур 1951 с. тохсунньу 1 күнүнээҕи аакта архыыптан булулуунна. Бу аактанан төлөммөтөх иэс Чурапчы райсойууугар бэриллибит, ону туоһулаан райсойуус бэрэссэдэтэлэ Д.Ф. Дьячковскай, кылаабынай буһаалтыр А.Д.Егоров, Кэбээйи райпотун месткомун бэрэссэдэтэлэ Петр Терентьевич Лебедев илии баттаабыттар.

1942 с. Аҕа дойдуга сэриитин уонна Хоту көһөрүллү содулугар нэһилиэнньэ аҕыйаан, Кытаанах уонна Алаҕар сельпоһара Мугудай сельпотугар холбослуттар. 1948 с. райпотребсоюз уам ыйын 11 күнүнээҕи уурааҕынан Мугудай сельпотун Алаҕар уонна Кытаанах сельпотугар араардыттар. Мантан ыла Мугудай нэһилиэгэ Алаҕар, Сылан нэһилиэгэ Кытаанах сельпотугар сыһарыллыбыттар. 1957 сылтан Алаҕар Бахсы сельпота дьон ааттаммыт. РПС бырабылыанньатын 1948 с. от ыйын 20 күнүнээҕи

уурааҕынан Хатылы арахан, туспа сельпо буолбүт, ол эрээри 7 км иһигэр икки тэрилтэ баара кэдьүүһэ суох дьон 1955 с. төттөрү Чурапчыга холбосмүт.

Биһиги тэрилтэ Үлэлээн ааспыт Аҕа дойдуга Улуу сэриитин кыттылаахтары

Топстоуков Федор Федорович (1909-1963)
1937 с. Мугудай сельпотугар бэрэссэдэтэлэ.
1940 – 1941 сс. Чурапчы сельпотун салайар.
1946-1947 сс. Райпотребсоюзус бырабылыанньатын бэрэссэдэтэлэ.

1941 – 1946 сс. Аҕа дойдуга Улуу сэриитин кыттылааҕа.

1958 – 1959 сс. Кытаанах сельпотун бэрэссэдэтэлэ.
1959 с. Кытаанах сельсэбиэтин бэрэссэдэтэлинэн быһбарданар.

Протодьяконов Гаврил Трофимович (1908-1984)
1930 – 1933 сс. Алаҕар нэһилиэгин Сэбиэтин бэрэссэдэтэлэ.

1933 с. Бөдөксүйүү колхуос бэрэссэдэтэлэ.
1935-1942 сс. Алаҕар сельпотун салайыта.

1942 - 1943 сс. Алаҕар бурдугу тутар пуунун сэбиэдиссэйэ.

1943-1944 сс. Аҕа дойдуга Көмүскүүр Улуу сэри кыттылааҕа.

Наҕараадалара: Аҕа дойдуга Сэриитин I-кы истиэпэннээх, Албан Аат III-с истиэпэннээх уордьаннара, Аҕа дойдуга Улуу сэриитин 1941-1945 сс. "Килбизнээх үлэтин иһин" уонна "Улуу Кыайыы" үбүлүйдээх мэтээллэрэ.

Корякин Никита Иванович (1901-1942)
Эргизэнэ барыта 8 сыл үлээбүтэ.

1931-1937 сс. Мугудай сельпотун буһаалтыра.

1942 с. Кытаанах сельпотугар буһаалтырдыы опорон, Сэбиэскэй аармыйа кэккэтигэр ыһарыллыбыта. Сталинград көмүскэлигэр сэриилэһэ сылдьан, сураҕа суох сүлүтэ.

Белюлюбский Ксенофонт Титович (1914-1944)
Чурапчы Райпотребсоюзунугар 1933-1939 сылларга ыһкылаат сэбиэдиссэйинэн үлэлээбүтэ.

1942 сыллаахха Аҕа дойдуга Улуу сэриитигэр ыһарыллан, Илинги Пруссияҕа 1944 сыллаахха кыргыс толоонугар өлбүтэ.

Дюдорев Прокопий Иванович (1920)

Аҕа дойдуга көмүскүүр Улуу сэри актыбынай кыттылааҕа, сэбиэскэй эргизэн туйгуна, "Кыһыл Сулус" уордьан уонна хас да бойобуой мэтээллэр кавалера.

Аҕа дойдуга сэриитин бастагы хомууругар ыһарыллыбыта. Аатырбыт генерал-майор Доватор 2-с гвардейскай кавалерийскай корпусун састаабыгар кирисэн, Волколама таһыттан Берлингэ дьэри сэриилэһэн тийбит, 1944 сыллаахха Украинаны, Белоруссияны босхолослута. Кини сулуспалыыр дивизията Мозырь куораты ылыга угулчулаах дьоруойдуу быһыыны көрдөрбүтэ. Оттон ыла Кыһыл Знамялаах тердус гвардейскай Мозырьскай дивизия дьон ааттаммыта. Дивизия ити сыл күһүн Польша сиригэр кирибүтэ, Берлин ылыга охсупта. Кыайыы кэнниттэн Балтийскай муора Руген арытыгар биһиги кыраныссабытын манаабыта. 1946 сыллаахха дойдутугар атын миннэн эргиллэн кэлбитэ.

Новгородов Афанасий Григорьевич
Разведчик, снайпер, гвардия старшай сержана, "Кыһыл Сулус" уордьаннаах үгүс мэтээллэр кавалера, сэбиэскэй кооперация туйгуна.

1943 сыл олунньу 17 күнүнээҕи кырыктаах кыргыһыга Афанасий Григорьевич сулуспалыыр батальона өстөөх бөбөгөтүнүтүн тобо көтөн кириэн, 22 блицдаһын быдыабыта. Ол иһигэр Афанасий хамаандалыыр отделениета эмиз Кыргыһыларга угулчуу хорсунун көрдөрөн, көннөрү саллаат уордьанынан бэлиэтэммитэ. Согуруулу-арбаа, Стелной IV Украинскай фронтар суолларынан саха уола өстөөгү урухсалаһа барсан испитэ. Польшаны босхолослута. Одеру туораабыта, Карпат хайаларыгар сылдьыбыта.

Саввин Петр Прокопьевич
1942 с. күһүнүгү хомууруга ыһарыллыбыта.

«Хорсунун иһин», «Бойобуой үтүөлэрин иһин», «Көнигсбери ылыы иһин», «Германияны кыайыы иһин» Аҕа Дойдуга Улуу сэриитин 1941 – 1945 сс. уонна атын элбэх сэри кыттылаахтарыгар кыайыы үбүлүйдээригэр сөл түбэһиннэһэн бэриллэр мэтээллэрдээҕэ. «Үлэ бэтэрээнэ», «Килбизнээх үлэтин иһин», "В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла" мэтээлинэн наҕараадаламмыта.

Дьячковская Афанасий Николаевич

Аҕа Дойдуга Улуу сэриитин II-с истиэпэннээх уордьанынан, хас да бойобуой мэтээллэринэн наҕараадаламмыта. «Коммунистическай үлэ удаарынныга» бэлиэ, Хотугулуу-арбаа фронтна бойобуой дьайыларга кыттыбыт буйуунарга бэриллибит түөскэ иилинэр бэлиэ, «Килбизнээх үлэтин иһин», "В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла" мэтээл хаһаайына.

1941-1944 сс. Аҕа дойдуга Улуу сэриитин кыттылааҕа.

Константинов Иван Тимофеевич

1925 сыллаахха Мындаҕаайыга төрөөбүтэ.

1944 сыллаахха бэс ыйыгар арбаа фронтна ыһарар бэбизиски тулпуга Ханна да тохтоппоһу, сэри бара турар Польшатыгар илдьэн, Висла үрэх үрдүгэр оҕуһаа түтүрбүттэрэ. Сэриини Берлин чуҕаһыгар түмүктээбүтэ.

1948 сыллаахха дойдутугар төннүбүтэ.

Наҕараадалара: Аҕа дойдуга Улуу сэриитин II-с истиэпэннээх уордьан, Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэринэн наҕараадаламмыта. 1973 с. соцуоталаһы кыайылааҕа, XI пятiletка удаарынныга, Потребкооперация туйгуна, үлэ бэтэрээнэ, СӨ Бэрэсидьиэнин грамотатын хаһаайына.

Карсанаев Афанасий Терентьевич (1921)

1942 сыл бэс ыйын 15 күнүгэр Ийэ дойдуга көмүскэлигэр ыһарыттар. Уралга 6 ыйдаах младшай хамандыырдар куурустарыгар үөһэн, отделение хамандыыра буолбута. Ол эрээри ыалдьан, ити дьыл ахсынныга босхолонон, дойдутугар кэлбитэ.

Аҕа дойдуга Улуу сэриитин II-с истиэпэннээх уордьанынан, Кыайыы, ССРС сэбилэниилээх куустарин үбүлүйдээх, «Килбизнээх үлэтин иһин», "В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла", «Үлэ бэтэрээнэ» мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

Ефремов Михаил Дмитриевич (1924)

1943-1944 сс. сайын от ыйыгар Сэбиэскэй Аармыйа кэккэтигэр сулуспалыы барбыт. Монголияҕа, Кытай кыраныссагыгар сылдьыбыт, станковай уонна зенитнай пулеметчик, сапер эбит.

1945 с. «Бойобуой үтүөлэрин иһин» мэтээлинэн наҕараадаламмыта.

1949 с. дойдутугар төннүбүтэ.

Оконешников Николай Яковлевич (1917)

Потребительскай кооперация туйгуна, үлэ бэтэрээнэ, «Японияны кыайыы иһин» уонна элбэх үбүлүйдээх мэтээллэринэн, Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаламмыта.

1943 с. Сэбиэскэй Аармыйаҕа ыһарыллыбыта. Японияны утары сэриигэ кыттыбыта. Кыайыы күнүн Маньчжурияҕа көрсүбүтэ.

1946 с. дойдутугар эргиллэн кэлбитэ.

Ноговицын Сергей Константинович (1911-1984)

Аҕа дойдуга Улуу сэриитин кыттылааҕа. I-кы Гвардейскай кавалерийскай корпус 5-с кавалерийскай полк 136 эскадронугар сэриилэспитэ. Тульскай, Московскай фронтарга тула, Москва куораттары босхолослута. 1943 сыллаахха улаханньык бааһыран, дойдутугар төннөн кэлбитэ.

Потребительскай кооперация туйгуна, үлэ бэтэрээнэ, «Килбизнээх үлэтин иһин», "В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла", «Хорсунун иһин», «Германияны кыайыы иһин», «Японияны кыайыы иһин» уонна Улуу Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

Тимофеев Илья Иванович (1914)

1942 с. Аҕа дойдуга Улуу сэриитигэр ыһарыллыбыта. Сталинград куорат көмүскэлигэр, Курскай Дуга кыргыһытыгар кыттыыны ылыта.

Кыһыл Сулус II-с истиэпэннээх уордьанынан, элбэх Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

Лебедев Евстафий Васильевич (1914)

1943-1946 сс. Аҕа дойдуга сэриитин кыттылааҕа. Наҕараадалара: «Германияны кыайыы иһин», «Японияны кыайыы иһин» уонна үбүлүйдээх мэтээллэр.

Алексеев Константин Дмитриевич (1915-1975)

Аҕа дойдуга Улуу сэриитин кыттылааҕа. 485-с стрелковий полк Калининскай фронтугар сэриилэспитэ, бааһыран баран, ижистээн ыһарыллан, Иркутскай уобаласка үлэ фронтугар сулуспалаабыта.

Наҕараадалара: "Хорсунун иһин", "Германияны кыайыы иһин", "Аҕа дойдуга Улуу сэриитин 1941-1945 сс.", "Килбизнээх үлэтин иһин" уонна Улуу Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэрэ.

Тимофеев Афанасий Васильевич (1916)

Аҕа дойдуга сэриитин кыттылааҕа.

Наҕараадалара: «Үлэ бэтэрээнэ», «Килбизнээх үлэтин иһин», "В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла", «Үлэ бэтэрээнэ» уонна Улуу Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэрэ.

Попов Егор Андреевич (1918-1987)

1943 с. Аҕа дойдуга Улуу сэриитигэр барбыта. I-кы Украинскай фронтна 1945 с. дьэри сэриилэспитэ. Дойдутугар 1946 с. эргиллэн кэлбитэ.

Наҕараадалара: Аҕа дойдуга сэриитин II-с истиэпэннээх, "Кыһыл Сулус" уордьан, үлэ бэтэрээнэ уонна Улуу Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэрэ.

Дьячковская Дмитрий Иванович (1918)

Аҕа дойдуга сэриитин кыттылааҕа. Потребительскай кооперация туйгуна, Аҕа дойдуга Улуу сэриитин II-с истиэпэннээх уордьанын кавалера, үлэ бэтэрээнэ уонна элбэх Улуу Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

Турантаев Гаврил Егорович (1922)

1942 сыллаахха көһүүгэ Эдьигээнгэ балык булдуугар сылдьыбыта. 1945 с. Сэбиэскэй Аармыйаҕа сулуспалаабыта. Япония сэриитигэр кыттыбыта.

Наҕараадалара: «Үлэ бэтэрээнэ иһин», «Японияны кыайыы иһин», «Российскай флот 300 сыла» уонна Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэрэ.

Протодьяконов Степан Егорович (1926-1983)

1944 сэриигэ ыһарыллан, Япония милитаристарын утары сэриилэһэн Китайскай Истиэнгэ тийбитэ, Монгольскай народнай өрөспүүбүлүкэҕэ 1947 сыллаахха, онтон салгыта – Иркутскайга. 1950 с. дьэри Сэбиэскэй Аармыйа кэккэтигэр сулуспалаабыта. «Японияны кыайыы иһин» уонна Кыайыы үбүлүйдээх мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

Хомуйан онордо Эргизэн бэтэрээнэ Герасим ПЛАТОНОВ.

Хаһан да сүтэн-охтон барымыах курдугун

канат тардыһытыгар кирибит. Абытайдаах кириии кэнниттэн бочуоттаах үһүс миэстэҥэ тиксэн, үөрүү-көтүү бөҥө буолбуппун. Ол иннинэ хаһан да бириистээх миэстэҥэ тиксибэт этибит. Бу кыайы кэнниттэн тэрилтэбит баһай да инники күөһүгэ тахсыбыта.

Семен сүрдээх көнө, судургу этэ, дыону кытары уопсай тылы түргэнник булара, эр киһи быһытынан барыга-бары сатабыллааҥа, сыстаҥа, мындыр толкуйдааҥа.

И.М. Павлов аатынан оскуола кэлэктиибэ.

Хара күүстээх быһылааҥа. Мин кинини араас күрэхтэһилэргэ кытыннараары араастаан көрдөһөн көрбүтүм даҕаны, сэмэйэ бэрт буолан "ээх" диэн иһэн аккаастаан кэбиһэрэ. Арбаа олоһор дьэстэн таһыгар сытар, кимдасатаан хамсаппатаарыматааһын ылан көтөҥөн, бортобуой УАЗикка ууран, сөхтөрөн турардаах. Гимназияга абылаһа сыл үлэлээрэ, элбэһи онорбута, тулпуга. Эргэ куортуу аргы-сатабай, бу тонор ити тэстэр элбэх буоллаҥа, ону барытын көрөн, этиттэриитэ суох онорон, абырахтаан, кыһын мунууру тымныыларга батареяларын уларытан, тонуттан-хатыыттан өрүһүйбүтэ үгүс. Баһаарынай иһит (емкость), оҕо успуордун былаһааҥатын уонна да элбэһи онорон хаалларбыта.

Иван ХАРЛАМПУЕВ.

Сэмэним ураты сымнаҥас, элэххэй, холку майгылааҥа. Киһи эрэ барыта кинини судургу, көрсүө майгылааҥын өйдүүр. Эдэри кытта эдэр, кырдыаҥаһы кытта кырдыаҥас, үөрэхтээх буоллун, үлэһит буоллун барыларын кытта биир тылы булара.

Кини киһи быһытынан наһаа элэххэй, наар кимизэхэ барытыгар көмөлөһөр эр санаалаах этэ. Миһигин "Обонньор" диэн ааттыыр этэ. Сэмэниэ аҕатын кэриэтэ састаах киһибин эрээри, улахан оҕобунааҥар кыра саастаах Сэмэнинин тэн саастылаах дьон курдук табаарыстаһарбыт. Хаһан даҕаны аккаастаабаҥа, үлэ буоллун, көмө буоллун кэлэрэ.

Василий ГУЛЯЕВ.

Аны майгытын туһунан эттэххэ, итинник холку, кинини кытары наар күлэ-үөрэ кэпсэтэр, киһи кыһалҕатын чугастык ыһынар кинини көрө иликпин, көрбөтүм да буолуо. Куруук сүрдээх юмордаах, интэриэһинэй кэпсээннээх буолара.

Илья ТЕПЛОУХОВ.

Сэмэн кимниин эмит айдаарса, кыһыһарса, охсуһа, ыксыы, тизтэйэ сылдьарын хаһан да көрбөтөбүм даҕаны, истибатэбүм даҕаны. Куруутун набылыччы, сэмэйдик үөрэ, мичээрдии сылдьар мөссүөнэ өйбөр-санаабар хаалбыт эбит.

Майя ПЕТРОВА, биһиргэ үөрэммит үөлээннээҥэ

Сэмэн саха уолугар улахан, бадан этэ уонна олус диэн сымнаҥас харахтааҥа. Киһи хараҥа — кини дууһатын сиркилэтэ, чаччы даҕаны сырдык кугаһынан көрбүт наһаа сымнаҥас, көрсүө харахтааҥа.

Семен ИВАНОВ, устудьуон кэмнэрин табаарыһа.

Сеня саамай бэрээдэктээхтэргэ кириһэрэ, элэххэй-сэмэй майгылааҥа.

"Саха уолугар бухатыыр уопу буолбукун" диэн кулларардээхпин. Кыыс бөҥө көрөрө Сенябытын, кини массыыналаах буолан, ардыгар кининэн бараанчым, дэлби кэпсээн куллартиир этэ. Дьэ, биһиргэ айаннаан иһэн "Наташалыын билсэн, биһиргэ олоһон эрэбит". — диэн кэпсээбитэ. Оччолорго Наташаны наһаа үчүгэйдик билбэппин, ол гынан, биһиргэ тэрилтэҥэ үлэһирбитинэн билэrim, ол иһин үөрдүм, асчыт кыһы кэргэн ылан эрэр диэн.

Наташатын наһаа сыаналыыра, таптыыра. Биһиргэ да Наташатын туора санарбыта суоҕа, наар үчүгэйи эрэ саныыра, табыллыбат-кыаллыбат диэн тыллара истибатэхпит. Былаан бөҥөлөөх этэ, толкуйа да атын буолааччы. Кинини көрүстэбинэ, үөрэр-көтөр этэ. Хат буолан, үлэһи сырыттахпына, көрө-көрө наһаа сөҕөөччү, дьэһэр олоһуоххун, харыстаныаххын, кэргэниң үлэлэтин диһэр.

Уолбутун хаһан да умнуохпун суоҕа.

Ульяна ЗАРОВНЯЕВА, биһиргэ үөрэммит үөлээннээҥэ.

Бу ахтыыттан көрдөххө даҕаны, кини дьахтар аймахха ураты харыстабыллаах сыһыанын өйдүүбүт. Итинник сыһыан эр киһизэхэ сэдэх өрүт буолар. Хас биһиргэ кэрэ аҥаар эрэ барыта манньык кэргээннээҥэ буоллар. Хат сылдьар кыргыттары аһынааччы-хараһыааччы аҕай, сэрэнэн-сэрбэнэн сыһыаннаһара.

Дьэ, итинник, дьахтар буоллун, эр киһи буоллун барыларыгар бастың доһор этэ.

Сэмэним — ураты, амарах аҕа этэ. Кыһыһын аатын бэйэтэ толкуйдаабыта. Миэхэ олох элпэтэҥэ. Туоху сүргүн онотторон аҕалан баран, биһиргэ эппитэ. "Тапталына" диэн ааттаабыт. Ити ааты бэйэтэ айбыт, уруккуттан кыыстаннахпына, итинник диэм диэн санаммыт ырата этэ. Уһууаан, оскуола, балыһа буоллун, кыһыһын ураты нарыннык, маанытык тутан, сэрэнэн-сэрбэнэн кыһалларын, бары үлэһиттэр билэллэрэ. Булгуччу ким хайа иннинэ тийэн, ким тугу этэрин чизинээдик бастакынан онорон, биһиргэ бастың төрөппүттэр аатын ылааччыбыт.

Кыра уолун улаатарын көрөөтөөбөтө. Аатын бары толкуйдаабыппыт, ол эрээри сүрүн тылы аҕабыт ылыммыта, кыра уол Эрэл диэн сүрэхтэммитэ. "Тапталыт баар буоллаҥына, Эрэл баар буолуохтаах" дэспиппит. "Хаһан улаатан, "нуойдаан" бүтэҥин" — дии-дии, колготкатын кэтэрдэ олоһоро харахлар бу баардыы көстөр. "Наар манньык тойоммун таныннарарым буолуо, аата сүрүкэтин" — диэн, ыбылы сыйлаан, тобулар көтөҥөн олоһон күлээччи.

Кыра оҕо халпырыһын, кыһыһын халбаннаабаҥа тулуйар кини баара. Биһиги оҕолорбут оннук халпырыһы да буолбаталлар, син оҕо-оҕо курдук мускуйаллара, эриллэллэрэ баар бөҥө буоллаҥа.

Улахан уолун кытта Владиктыын бэйэлэрэ ураты сыһыаннаахтара. Владик билигин аҕатын курдук эмиэ кизин-холку, туттаах киһибит буолла. "Мин иитэн, улаатыннарарым таһаарбыт оҕом, үтүө киһи буоллаҥына, ким да кэпэн быһыаһар да, санарар да бырааба суох буолар" — диэн биһигэ тыллаах этэ.

Оҕолоругар биһиргэ да уордайан, кыһыһынан көрдөрбөтөҥө.

Иппит, төрөппүт, амарах аҕабыт барахсан, эн суоһун олус да куһаҥан.

Билигин кэлэ-бара хаартыскатын сыллыы сылдьабын, баар курдук кэпсэтэбин. Оҕолор ону көрөн, үтүктэн эмиэ кэлэ-бара аҕаларын сыллыылар.

Истэригэр суохтууллар, ахталлар. Кыра уол хас массыына тыаһааҕын аайы, баҕар, аҕам кэлбитэ буолуо диэн, сүүрэн тийэн ааны арыһан, хайаан да көрөр.

Бу ахтыыга мин тапталлаах кэргэним, амарах аҕабыт Семен Николаевич Иванов биһиргэ саамай ураты үтүө өрүтүн көрдөрө сатаатым.

"Мин дьонно онорбут үтүөм оҕолорбор хаалыа, кинилэргэ туһалыа", — диэн тоҕо эрэ хаста даҕаны этэн турардаах. Ама, манньык кылгас дьылҕалааҕын этиммитэ буолуо дуо диэн сэмээр саныыбын.

Кинитэ суох эмиэ да уһун, эмиэ да элэс курдук түргэнник биһиргэ сыл ааһа оҕуста.

Күндү Сэмэним, эйигин дьон-сэргэ онорбут-тулпунт үтүөбүһүн, үлэһинэн өрүү өйдүү-саныы сырыттыннар. Бу улуус иһигэр-таһыгар элбэх эбийиэктэргэ, тутууларга, бырайыактарга бэйэн дьон хараҕар тутта бырабыллыбат да буоллар, сүткэн кылаакхын хааллардаҕын. Элбэх тизхиһикэни атаҕар туруордун, үгүс дьэһи сылаас тыһынаатын, эркиннээтин. Айаһына быстыбыт-остубут, кыһалҕаламмыт дьонно кизэр хайыспакка көмөлөстүң. Дьон өйдөбүлэ өлбөөдүйбөтүн. Эн эппитин курдук кэнэҕискигар сүүс оччоһон, үтүө сүрэхтин төлөнө сыдыаһан, дыопунан эргийэн кэлэ туруохтун. Эн сырдык мөссүөнүн, чизтээх аатын өрүү биһиги сүрэхпитигэр тыһынаах.

Эн дьоннээх тиит маскын дуо?

*Мутуктаах,
Силистээх,
Баараҕай.
Сууллубат,
Охтубат,
Кытаанах?!
Лагалайбыт, иннэлээх харыйа
буолантың,
Таһнары соһумэ.
Тэтиһили кыраттан бэринэн,
Төттөрү түһүмэ таһнаран.
Хатыһыны нуоҕайа суугунаан,
Силсийэ эн тыаһа тэлээрэ,
Таптыы көр миһигин атаара.*

*Үөт мастыы судургу майгылаах,
Олоххо талаһыһың күүһүрдүн.
Кыракый- улахан халааны
Тулуйан, силиһкин устума.
От буолан, мин үүнүөм өлгөмнүк,
Олоруом мутуккар, чообурбаан,
Суугунуур лабааһын таптааммын,
Тыаһ буолан аттыгар оонньуоһум*

*Махталбар эйизэхэ сыл аайы,
Саас буолан эриллэн кэлиэһим.
Ардаһым утаххын ханнаран,
Кулгааххын мин ырыам*

манньытыа.

*Сырдыкка тардыһан,
Санныһын көннөрөн,
Илиһин-лабааһын уһатан,
Үүнэ түр, мин Тиит маһым!*

Эн миэхэ саамай кытаанах, үйэлээх тиит мас кэриэтэбин. Турбутунан маһы силистии тоҕо тардан ыһыах күүстээх, бөҥө-таҕа, эрэллээх эркин, дьиннээх саха бухатыыра этин. Бу эйизэхэ анаммыт хоһооннортон биһиргэ бастакылар. Бу хоһоонмун "Айылгы" култуура киһини кыра саалатын сыанатыттан, аан маннай дьон-сэргэ иннигэр аахпыт. Хаһан да охтон, сүтэн барымыах курдугун мин тиит маһым — Сэмэним!

Кэргэнэ Наталья ИВАНОВА, Чурапчы.

Матырыдааллар биһиргэ үөрэммит, үлэлээбит табаарыстарын ахтыыларыттан туһанылыһылар.

ЗАЙМ
ПЕНСИОННЫЙ

66%

с. Чурапча | ул. ЛЕНИНА, 51
8 (4115) 14-24-11, 8 (984) 117-41-20 | здание СбербанкаДенежный
ПОТОК

УСЛОВИЯ ЗАЙМА: ПРОЦЕНТНАЯ СТАВКА 66% ГОДОВЫХ, КОМИССИЯ ЗА ВЫДАЧУ 5 % ОТ СУММЫ ВЫДАЧИ. СУММА ЗАЙМА ОТ 30 000 – 200 000 РУБЛЕЙ, СРОК 3, 6, 12, 18, 24, 36 МЕСЯЦЕВ, ЗАЕМ ПРЕДОСТАВЛЯЕТСЯ В РОССИЙСКИХ РУБЛЯХ, ПЛАТЕЖИ ЗАЕМЩИКА ПО ДОГОВОРУ: ЕЖЕМЕСЯЧНО ОПЛАЧИВАЕТСЯ СУММА ЗАЙМА РАВНЫМИ ЧАСТЯМИ, СУММА НАЧИСЛЕННЫХ ПРОЦЕНТОВ НА ОСТАТОК ЗАДОЛЖЕННОСТИ. ТРЕБОВАНИЯ К ЗАЕМЩИКАМ: ВОЗРАСТ ОТ 21 ДО 73 ЛЕТ, ЯВЛЯЕТСЯ ПЕНСИОНЕРОМ, ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЗАЙМА - НЕ ТРЕБУЕТСЯ. В СЛУЧАЕ ПРОСРОЧКИ ПРОЦЕНТЫ НА СУММУ ДОЛГА НАЧИСЛЯЮТСЯ ШТРАФ ЗА НЕИСПОЛНЕНИЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ 20% ГОДОВЫХ ОТ СУММЫ ПРОСРОЧЕННОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ. БЕЗ ПОРУЧИТЕЛЕЙ РАССМОТРЕНИЕ ЗАЯВКИ ДО 30 МИНУТ. ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ МИКРОКРЕДИТНАЯ КОМПАНИЯ "ДЕНЕЖНЫЙ ПОТОК", 677069, г. Якутск, ул. Дзержинского д.11, помещение 4, ОГРН 1131447013390, ИНН/КПП 1435272065/143501001, СВИДЕТЕЛЬСТВО О ЗАПИСИ В РЕЕСТРЕ МФО №651303698004292. РЕКЛАМА.

БИЗНЕСИИ/ОБЪЯВЛЕНИЕ

Балабан Ыйыттан Чурапчы киинигэр (1-кы, 2-с кыбаарталга эбэтэр Мурун Тыымпыаба) квартираны эбэтэр киинтэн ититиллэр дьэни куортамна көрдүүбүт. Ыраахы, бэрээдэги эрэннэрэбит.

Төл.: 8-914-102-20-16.

Мырылаттан төрүттээх Покровская куорат олохтооҕо, РФ үөрэбириитин бочуоттаах үлэһитэ, норуот маастара, биригэ үөрэммит доборбут

ИЛЛАРИОНОВ Николай Кириллович

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан чугас дьонугар, аймахтарыгар дириң кутурбаммытын тиздэбит.

1965 с. Чурапчы орто оскуолатын бүтэрбит табаарыстара.

Эн сырдык мөссүөнүгүн
умнуохпут суоҕа

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, амарах эдьийбит **Матвеева Мария Петровна** ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитэ бу дьыл атырдыах ыйын 5 күнүгэр 40 хонутун туолар.

Ийэбит Мария Петровна 1954 с. олунньу 3 күнүгэр Чурапчы оройуонун Алабар нэһилиэгэр элбэх оҕолоох Мария Дмитриевна уонна Петр Петрович Баишевтар дьэиз кэргэннэригэр алтыс оҕонор күн сирин көрбүтэ. Чурапчы орто оскуолатын 1971 с. бүтэрэн, «Оскуола-производство-үрдүк үөрэх» комсомольскай путевканын дойдутугар Лаппаарыкы учаастагар субан сүөһү көрүүтүгэр үлэлээбитэ. Манна үлэлии сылдьан, коммунистическая партия кэккэтигэр киирбитэ.

Салгыы Дьокуускайдаагы медуцилшенны бүтэрэн, Иван Семенович Матвеевтыын ыал буолбута. Кини 37 сыл төрөөбүт улуутугар доруобуйа харыстабылыгар, ол иһиттэн 30-тан тахса сыл Одьулууннаагы участковой балыыһага бизлэринэн, патронажнай сизэстэрэнэн үлэлээн, элбэх кырачаан оҕо доруобай, чөл туруктаах буола улаатарыгар дириң билиитин, истин сыһыанын биэрбитэ.

Олоххо бэйэтэ тус көрүүлэрдээх, түргэн, сөптөөх быһаарыныыны ылынар дьобурдаах исписаппис нэһилиэк дьокутаата, участковой балыыһа профсоюзунун бэрэссэдээтэлэ, дьахтар сэбиэтин, табаарыстыы суут чилиэннэрэ буолан, нэһилиэнньэ уопастыбаннай олоһор актыыбынайдык кытара. Маны таһынан «Оһуохай» түмсүү чилиэнэ, үрдүк, күүстээх куоластаах ырыаһыттартан биридэстэрэ буолара. Нэһилиэк, улуус ыттар араас таһымнаах тэрэһиннэригэр арчылааһынна кытара, оһуохайы да таһаарара.

Ийэбит өр сыллаах, сыралаах үлэтэ биризмэтигэр сыаналанан, «Саха Өрөспүүбүлүкэтин Доруобуйа харыстабылын туйгуна», «Чурапчы улуунун доруобуйа харыстабылын бочуоттаах бэтэрээнэ», "Одьулуун нэһилиэгин бочуоттаах гражданина" бэлэппэринэн, «Боотуруускай улуус 375 сыла» үбүлүүйдээх мэтээлинэн наҕараадалааммыта.

Биһиги дьэиз кэргэн хомолтолоох ыарахан күммүтүгэр, ийэбитин тигэх суолугар атаарарбытыгар күүс-көмө, сүбэ-ама буолбут Одьулуун нэһилиэгин баһылыгар Людмила Васильевна Ефремоваҕа, чугас дьүөгэлэригэр Марианна Ивановна Яковлеваҕа, Дарья Афанасьевна Егороваҕа, биригэ үөрэммит, үлэлээбит, бодорустуу табаарыстарыгар, бука бары аймахтарыгыгар улахан махталбытын тиздэбит. Барыларыгар этэннэ буолууну баҕарабыт.

Биһиги эн сырдык мөссүөнүгүн умнуохпут суоҕа, ахта-саныы сылдьахпыт, сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах буолуон.

Оҕолоро, кийииттэрэ, күтүөтэ, сизэннэрэ, хос сизэннэрэ, эдьийдээх балтытын дьэиз кэргэннэрэ.

Ахтабыт, саныыбыт, суохтуубут

Тапталлаах оҕобут, бырааппыт, убайбыт **Иванов Семен Николаевич** бу дьыл атырдыах ыйын 4 күнүгэр күн сириттэн олус соһуччу, хомолтолоохтук, биригэ түүн ийигэр ыалдьан, биһиги кэккэбиттэн күрэммитэ 1 сыла туолла. Оҕо эрдэбиттэн тумуулаан да көрбөхкө сылдьан, хаһан да көһүлүтүтүтүтэн соһуччу ыарахан ыарыы күндү киһибитин букатыннаахтык илдьэ барбытын билигин да итэбэйбэппит, өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр үйэ-саас тухуры олсот бааһы хааллардаҕа... Санаабытыгар оҕобут барахсан мичээрээбитинэн киирэн кэлиэ дьээн кэтэһэр курдуктук...

Оҕобут Иванов Семен Николаевич 1982 сыллаахха бэс ыйын 12 күнүгэр Хоттоҕо нэһилиэгэр Николай Николаевич уонна Анисия Афанасьевна Ивановтар дьэиз кэргэннэригэр үһүс оҕонор күн сирин көрбүтэ.

1989 сыллаахха Диринтээҕи орто агрооскуолаҕа бастагы кылааска киирбитэ. Оҕо сааһа, ойор – тэбэр оскуолатаагы сыллара биллибэккэ элэстэнэн ааспыт. Үөрэнэр сылларыгар оскуола, нэһилиэк чизин араас күрэхтэһиилэргэ ситиһиилээхтик көмүскээбитэ. Барыга бары көхтөөхтүк кытара.

Олорун биригэ умнууллубат кэмнэн устудьуон сыллара буолбута. Ол курдук Дьокуускайдаагы тыа хаһаайыстыбатын академиятын «Инженер-механик» идэтин толору баһылаан, 2005 сыллаахха үөрэбин бүтэрээт, "Нижнеленское" ХЭТ тэрилтэбэ механигынан үлэтин саҕалыйар.

2008 сыллаахха дойдутугар Чурапчыга кэлэн, Сахателекомга механигынан киирэр. Үлэни сылдьан, тэрилтэтин өрөспүүбүлүкэтээҕи ыһааҕар «Үрүн уолан» куюнуруска ситиһиилээхтик кыттан, 1-кы миэстэни ылар. 2010 сыллаахха «Эр бэрдэ» күрэххэ 1-кы миэстэ буолар. Бу сыл сүрэбин аҕаарын Наташаны көрсөн, ыал буолан, дьэиз туттан, күн сиригэр икки уол, биригэ кыыс оҕонор күн сирин көрдөрбүттэрэ. Аҕа буолар дьолу билбитэ. Чурапчы биригэ мааны ыала буолбуттара.

2011 сыллаахха оптимизацияга түбэһэн, Сахателекомтан Главпочтамта суоппарынан көһөр. 2012 сыллаахха Степан Кузьмич Макаров аатынан Чурапчытаагы гимназияҕа үлэлиир. 2017 сыллаахха Иван Михайлович Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатагар слесарынан киирэр. Киирээт, үлэ

үөлүгэр түһэн, оскуола септилын санардыбыта, ититэр систимэни бөбөгөтүүгэ уустук хабааннаах үлэни онортообута. Үлэтигэр сүрдээх ыраас, түргэн-тарбан туттунуулааҕа, онорбута-туттута барыта орун-онугар буолара, күнүс буоллун, түүн буоллун ыксаллаах быһыыга-майгыга Сэмэн кэлэ охсон, ким да ыйан-кэрдэн биэрэрин куутан турбакка, үлэ үөлүгэр сылдьар буолара. Бу барыта кини идэтин толору баһылаабытын, бары ымпыгар-чымпыгар тийэз билиитэ-көрүүтэ кизинин туоһулуур.

Бу сыллара (2012) аныгы үйэ сизиринэн, урбаанньыт буолан, «Кластерное развитие» бырагырааманан Чурапчыга уһаайба ылан, гараас туттан, «Механик» автосервиһи арылан, убайынан үлэлэтэр. Араас мааркалаах массыналары өрөмүөннүүр, дьон-сэргэ сэнээрбитин, хайбалын ылбыта. Онтон кэргэнинэн үлэлииргэ эбии дьэиз тутан, «Производство» салаатынан 2014 сыллаахха кондитерскай сыагы арылар.

2013 сыллаахха Чурапчытаагы колледжга «Сварщик» идэтигэр үөрэнэн, ураты талаана арыллан, сварщик бастына буолан, уһаарыллан тахсыбыта. Ол курдук Чурапчыга, Аммаҕа, Уус Алданга, Тааттаҕа, Дьокуускайга улахан эбийиэктэргэ саамай уустук үлэлэри онорбута:

- Олонхо дьэизтэ,
- Одьулуун, Сылан, Кытаанах балыыһалара;
- Сылан нэһилиэгэр сквер, оскуола;
- Бэрэ учаастагы мустата;
- Улахан халаан уутун тохоттор Хатылыга баар Таатта үрөсүр быһыт шлюза;
- Чурапчыга маннайгы асфальт собуотун улахан сүрүннүүр оҕоҕо.

Бу тутууларга туох баар сыһыалары көннөрүүгэ, итэбэстэрин ситэрэргэ, юм да кыайбатах уустук балаһыанньаларын, биригэ көрдөһүүнү утарбакка онорбута. Кини аата үлэтинэн-хамнаһынан дьонно-сэргэбэ кизиник биллибэккэ хаалбыта, ол эрэн Сэмэн барахсан сэмэй-симигэ баһыйан, буолуохтааҕын курдук ылынара.

2018 сыллаахха Таатта, Чурапчы улуустарыгар оптоволонно интэриниэт ситимин тардытыгар

биригэ улахан үлэни үлэлэспитэ. Ол курдук бэйэтин бырайыагынан сиринэн кабель тардар механической станогу онорбута. Бу бырайыак улахан биһирэбили ылбыта. Кылгас болдьоохко түргэнник кабели тардан бүтэрэн, дьону, сакаасчыттары сөхтөрбүтэ. Үлэтин Москвадан, Владивостоктан кэлэн, хаартыскаҕа түһэрэн, себэн-махтайан, сүбэлэтэн-амаланан барбытара.

Биһиги Сэмэммит дэгиттэр талааннаах, үтө санаалаах үлэһит этэ. Ханна да түгэннэ көрдөһөр дьонно аккаастаабат, ылыммыт дьыалатын тигэбэр тиздэр майгылааҕа. Киһи быһыытынан эйбэс, дьонно куруук көмөлөһө сатыыр үтө санаалааҕа, онон биригэ алтыспыт дьонно кинини убаастыылара. Кэргэн, аҕа быһыытынан олус кыһамнылааҕа. Кэргэнигэр, оҕолоругар ураты истин сыһыаннааҕа.

Кини киһи быһыытынан ураты эйбэс, эдэргэ буоллун, кырдыаска буоллун убаастабыллаахтык сыһыаннаһара, бэйэтин сааһыгар олус муударай, билэрэ – көрөрө кизнэ, сатабыллааҕа сөхтөрөрө.

Сэмэн байанайдаах булчут этэ. Быыс буллар эрэ бултуурун, балыктырын, айылҕаҕа сылдьарын олус сөбүлүүрө. Саха киһитин сизиринэн сааскы куска таринэн, бултууан, үөрэн-көтөн кэлэр буолара.

Күндү киһибитин сүтэрбит ыарахан күннэрбитигэр сүбэ-ама, көмө, тирэх буолбут дьоммутугар, аймахтарыгыгар, Максимов Лука Денисовичка, Сэмэнкиппит бары табаарыстарыгар, биригэ үөрэммит, устудьуоннаабыт дойотторугар, түөлбөбит олохтоохторугар улахан махталбытын тиздэбит.

Оҕобут, убайбыт, бырааппыт барахсан сырдык мөссүөнэ биһиги сүрэхпитигэр мэлдьи тыыннаах буолуоҕа...

Ийэтэ, аҕата, биригэ төрөөбүттэрэ, кийииттэрэ, сизэнэр, Ивановтар дьэиз кэргэн.

Ген. дирижтер - Н.М. СТРУЧКОВА,
Кылааскааҕа эрдэстэр а.т. - Е.Г. МАКАРИНСКАЯ,
Тыа хаһаайыстыбата, экономика отдела -
А.М. СЛЕПЦОВ,
Корреспондентер - М.В. ПЕТРОВА,
С.А. ЖЕНДРИНСКИЙ
Танааччы - Л.К. ПОПОВА,
Бачээтээһини - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэриикн таһаараччылар: СӨ Ырабыллыстыҕа,
Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабача" Сударыстыҕаҕа
автономной тариттатын "Сага олох" хаһыат
эрдэстэрэ,
677000, Дьокуускай к., Ордониявдэ ул., 31, 124 кэд.
төл.факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sahalpecheta@mail.ru,
Российская Федерация Россияҕааҕар: СӨ саҕааһыгар
2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүмэрэ
ПМ №7/14-00559.

Эрдэстэһиэ аадырыта:
678870, Чурапчы сэл.,
Карп Маркс ул., 26 "а".
Толотуоннэрбит: эрдэстэр
- 41-332, отдалтар - 41-265, 41-
358. E-mail: sanaoloh@mail.ru,
сайт: sanaoloh.ru, Instagram: @
sanaoloh

Бачоҕо сакаас: № 56 (1171)
Копийа: 2 бач. лиса
Ахсаана 1850. Хаһыат сыаната: 15
Аһаҕар суруур элбэҕэ аһаҕа тардар
поздравлениылар, аһаҕа аһаҕа
бачоҕоҕа: Сүрүннэ миэстэҕэр хаһыат
кырдыкка тардар элбэҕэ аһаҕа тардар
бачоҕоҕа.